

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2000 vp

Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä syyskuuta 2000 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta (HE 89/2000 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Ulla Taskinen ja hallintojohtaja Håkan Mattlin, opetusministeriö
- metropoliitta Ambrosius
- lainoppinut asessori Timo Parrukoski, Suomen ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus.

Lisäksi oikeusministeriö on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että ortodoksisesta kirkkokunnasta annettuun lakiin lisätään piispan valitsemista koskevat säännökset. Niiden mukaan piispa valitaan vaalilla kirkolliskokouksessa. Säännöksiin sisältyisi valtuus säätää asetuksella piispan vaalista ja eräistä muista valitsemiseen liittyvistä seikoista. Samalla muutettaisiin säännöksiä, jotka koskevat erokirjan antamista piis-

palle. Lakiin lisättäisiin säännökset, jotka koskevat valtion virkamieslain ja sen nojalla annettujen säädösten soveltamista piispoihin ja eräisiin muihin kirkkokunnan virkamiehiin sekä näiden virkamiesten nimittämistä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa la-

kiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä esitetyin huomautuksin ja ehdotetuin muutoksin.

Valtion virkamieslain soveltaminen. Lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentin mukaan piispoihin ja tiettyihin muihin kirkkokunnan virkamiehiin sovelletaan valtion virkamieslakia (750/1994)

ja sen nojalla annettuja säännöksiä, jollei tästä laista tai tämän lain nojalla annetusta asetuksesta muuta johdu".

Perustuslakivaliokunta on hallituksen esitykseen laiksi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista liittyvässä hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa (HE 140/1999 vp, PeVL 14/1999 vp) omaksunut kannan, jonka mukaan nyt esillä olevan lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentin kaltainen säännösehdotus on ristiriidassa oikeussäännösten hierarkiaa ja lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa.

Hallintovaliokunta ehdottaakin esillä olevan lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentin muuttamista siten, että valtion virkamieslakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan momentissa tarkoitettuihin virkamiehiin, jollei ortodoksisesta kirkkokunnasta annetusta laista muuta johdu. Vastaava muutos on tarpeen tehdä myös ehdotettuun 6 §:n 4 momenttiin.

Virkamiesten nimittämisestä. Lakiehdotuksen 23 §:n 2 momentin mukaan matkapappien ja matkakanttorien nimittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Vastaavasti 36 a §:n 2 momentin mukaan kirkollishallituksen virkamiesten nimittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtion virkamiesten osalta perussäännökset virkaan nimittämisestä on otettu valtion virkamieslain 3 lukuun. Lakiehdotuksen nyt esillä olevissa säännöksissä tarkoitettuihin virkamiehiin sovelletaan edellä mainitun 6 §:n 3 momentin nojalla valtion virkamieslakia, jollei tästä laista muuta johdu. Esillä olevat valtuutussäännökset sulkevat nämä valtion virkamieslakiin kirjatut perussäännökset sovellettavien säännösten ulkopuolelle. Tämä on ongelmallista, koska esillä olevaan lakiin ei ehdoteta otettavaksi vastaavia perussäännöksiä. Asetukseen näyttäisi myös sisältyvän laintasoa edellyttävää sääntelyä ainakin lääkärintodistuksen antamisvelvollisuudesta.

Hallintovaliokunta ehdottaa 23 §:n 2 momentin hyväksymistä seuraavasti: "Matkapappien ja

matkakanttorien nimittämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain 3 luvussa säädetään. Tarkempia säännöksiä nimittämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella."

Vastaavasti valiokunta ehdottaa 36 a §:n 2 momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "Kirkollishallituksen virkamiesten nimittämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain 3 luvussa säädetään. Tarkempia säännöksiä nimittämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella."

Eräiden virkamiesten kuuluminen kirkkokuntaan. Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen (179/1970) 158, 163 ja 164 §:n mukaan lainoppineen asessorin, notaarin ja museonhoitajan tulee kuulua kirkkokuntaan. Notaarin virka on 1.8.2000 lukien muutettu sihteerin viraksi. Perustuslain 80 §:ssä säädetään, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Lain tasoa edellyttävänä sääntelynä on pidettävä myös vaatimusta, jonka mukaan tiettyjen kirkkokunnan virkamiesten tulee kuulua ortodoksiseseen kirkkokuntaan. Lain tasolla säätäminenkin edellyttää kuitenkin, että vaatimukselle voidaan esittää hyväksyttävä syy.

Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi, että lakiehdotuksen 36 a §:ään otetaan uusi 3 momentti, jossa säädetään, että kirkollishallituksen lainoppineen asessorin, sihteerin ja museonhoitajan tulee kuulua kirkkokuntaan. Ottaen huomioon ortodoksiseseen kirkkokuntaan kiinteästi kuuluva kulttuuriperintö ja sen uskonnollinen merkitys on valiokunnan käsityksen mukaan hyväksyttävä syy sille, että myös museonhoitajan tulee kuulua kirkkokuntaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ortodoksisesta kirkkokunnasta 8 päivänä elokuuta 1969 annetun lain (521/1969) 6 ja 35 §, sellaisina kuin ne ovat osaksi laissa 53/1998, sekä lisätään 23 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 893/1987, uusi 2 momentti, lakiin uusi 35 b § sekä 36 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 53/1998, uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

6 §
(1 ja 2 mom. kuten HE)
Piispoihiin ja 2 momentissa tarkoitettuihin kirkollishallituksen virkamiehiin sekä 23 §:ssä tarkoitettuihin matkapappeihin ja matkakantoreihin sovelletaan valtion virkamieslakia (750/1994) ja sen nojalla annettuja säännöksiä, jollei tästä laista (*poist.*) muuta johdu.

Kirkollishallitukseen sovelletaan 2 momentissa tarkoitetun kirkollishallituksen virkamiehen, matkapapin ja matkakanttorin palvelussuhteen osalta, mitä valtion virkamieslaissa säädetään viranomaisesta, jollei tästä laista (*poist.*) muuta johdu.

23 §

Matkapappien ja matkakanttorien nimittämisestä *on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain 3 luvussa säädetään. Tarkempia*

säännöksiä nimittämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

35 ja 35 b §
(Kuten HE)

36 a §

Kirkollishallituksen virkamiesten nimittämisestä *on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslain 3 luvussa säädetään. Tarkempia säännöksiä nimittämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.*

Kirkollishallituksen lainoppineen asessorin, sihteerin ja museonhoitajan tulee kuulua kirkkokuntaan. (Uusi)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Pertti Turtiainen /vas
jäsen. Nils-Anders Granvik /r
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /skl
Paula Lehtomäki /kesk

Hannes Manninen /kesk
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Arto Seppälä /sd
Kari Urpilainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.